

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LULEÅ**

H 3

DOM
2026-02-26
Meddelad i Luleå

Mål nr
271-26

KLAGANDE

1. [REDACTED]
2. [REDACTED]
3. [REDACTED]
Ombud: [REDACTED]
4. [REDACTED]
Ombud: [REDACTED]

MOTPART

Länsstyrelsen i Dalarnas län

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Dalarnas läns beslut 2026-01-15, diariernr 8811-2025,
se bilaga 1

SAKEN

Licensjakt efter lodjur

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår yrkandena från [REDACTED]
[REDACTED] om att förvaltningsrätten ska inhämta
förhandsavgörande från EU-domstolen.

Förvaltningsrätten avslår överklagandena i övrigt.

Avgörandet är elektroniskt undertecknat

Länsstyrelsen i Dalarnas län (länsstyrelsen) beslutade om licensjakt efter högst 20 lodjur, varav högst 8 vuxna honor, i länet. I beslutet anges att jakten får bedrivas fr.o.m. den 1 mars 2026 t.o.m. den 31 mars 2026 eller tills länsstyrelsen avlyser jakten. Skäl, jaktområden, villkor och övriga detaljer framgår av bilaga 1.

yrkar att beslutet om licensjakt ska ogiltigförklaras.

yrkar att förvaltningsrätten ska upphäva beslutet.

Dok.Id 190069

Både i länsstyrelsens beslut och [REDACTED] talan åberopas rapporten *Inventering av lodjur 2025* av Rovdata, SLU och Viltskadecenter (hädanefter ”inventeringsrapporten”). Länsstyrelsen åberopar också bl.a. rapporten *Beskattningsmodell för lodjur, Prognoser för den svenska lodjurspopulationen 2027 vid olika beskattningsnivåer under 2026* av SLU och Viltskadecenter (beskattningsrapporten) och sin förvaltningsplan för stora rovdjur i länet. Rovdjursföreningen åberopar bl.a. bedömningen från Länsstyrelsen i Norrbottens län att inte besluta om licensjakt på lodjur 2026, rapporten *En attitydundersökning om stora rovdjur och rovdjursförvaltning* från SLU/Umeå universitet 2021 (attitydundersökningen), Viltskadecenters statistik från 2024 om skador av stora rovdjur och stora fåglar på tamdjur, hundar och gröda, Viltskadecenters rapport *Stängsling mot rovdjur* från 2014 och 2021, samt rapporten *Rödlistade arter i Sverige 2020* från SLU och Artdatabanken. Nordulv åberopar EU-kommissionens tillkännagivande *Vägledning om strikt skydd för djurarter av gemenskapsintresse enligt habitatdirektivet*, Bryssel 2021. [REDACTED] åberopar bl.a. rapporten *Lynx gene flow i Fennoscandia* från SLU och Viltskadecenter 2024, och hänvisar även till attitydundersökningen. Också Jaktkritikerna åberopar attitydundersökningen.

Vad som i övrigt har framförts i målet kommer att framgå nedan.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Rättslig reglering m.m.

Viltet är fredat och får jagas endast om detta följer av jaktlagen (1987:259) eller av föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen (3 § första stycket jaktlagen). Jakten ska bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande och så att människor och egendom inte utsätts för fara (27 § jaktlagen).

Av 2 § förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn (hädanefter "förvaltningsförordningen") framgår följande. För förvaltningen av stora rovdjur ska det finnas rovdjursförvaltningsområden enligt följande.

1. Norra rovdjursförvaltningsområdet omfattar Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.
2. Mellersta rovdjursförvaltningsområdet omfattar Stockholms, Uppsala, Västra Götalands, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Dalarnas och Gävleborgs län.
3. Södra rovdjursförvaltningsområdet omfattar Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Skåne och Hallands län.

Efter förslag från samverkansråden ska Naturvårdsverket fastställa miniminivåer för förekomsten av björn, varg, järv och lo i vart och ett av rovdjursförvaltningsområdena och förekomsten av björn, järv och lo i vart och ett av länen inom områdena. Naturvårdsverket ska fastställa miniminivåerna inom ramen för de nationella målen för respektive art och med beaktande av arternas naturliga utbredningsområden (5 § förvaltningsförordningen).

Förutsättningen för att licensjakt efter bl.a. lo ska kunna tillåtas är att det inte finns någon annan lämplig lösning och att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus (GYBS) hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Jakten måste dessutom vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt ske selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden, se 23 c § jaktförordningen (1987:905).

Om det finns förutsättningar enligt 23 c § jaktförordningen och något annat inte följer av 24 a § samma förordning, får Naturvårdsverket besluta om licensjakt efter bl.a. lo. Ett sådant beslut får utformas och förenas med villkor som är

ändamålsenliga med hänsyn till de olägenheter som förekomsten av täta rovdjurspopulationer orsakar (23 d § jaktförordningen). Naturvårdsverket får överlämna till länsstyrelserna i ett sådant rovdjursförvaltningsområde som avses i 2 § förvaltningsförordningen att besluta om licensjakt efter bl.a. lo med stöd av 23 d § jaktförordningen, under förutsättning att antalet individer av arten i rovdjursförvaltningsområdet överstiger de fastställda miniminivåerna enligt 5 § förvaltningsförordningen (24 a § andra stycket jaktförordningen).

Nämnda bestämmelser i jaktförordningen är del av Sveriges införlivande av art- och habitatdirektivet. Enligt dess artikel 12.1 ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för införande av ett strikt skyddssystem i det naturliga utbredningsområdet för de djurarter som finns förtecknade i bilaga 4 a, med förbud mot att bl.a. avsiktligt fanga eller döda exemplar av dessa arter i naturen, oavsett hur detta görs. Lodjuret (*Lynx lynx*) omfattas av det strikta skyddet i nämnda bilaga. I artikel 16.1 anges undantagen från detta skydd vari punkt e) svarar mot kraven på licensjakt i 23 c § jaktförordningen. Den begränsade mängden för undantaget ska, enligt punkt 16.1 e, fastställas av de behöriga nationella myndigheterna.

EU-domstolen har uttalat att undantagsbestämmelserna ska tolkas restriktivt och att beslutande myndighet har bevisbördan för att det finns nödvändiga förutsättningar för varje undantag. Medlemsstaterna ska säkerställa att varje åtgärd som påverkar skyddade arter endast tillåts genom beslut som är noggrant och tillräckligt motiverade och som hänvisar till de skäl, villkor och krav som anges i artikel 16.1 i direktivet (C-342/05 *Kommissionen mot Finland*, punkt 25). Vidare följer av proportionalitetsprincipen att undantag från artskydd ska stå i proportion till de behov som motiverar undantaget (C-76/08, *Kommissionen mot Malta* punkt 57 och 64).

I avgörandet C-674/17 *Tapiola*, som gällde stamvårdande jakt på varg, en art som vid tidpunkten hade strikt skydd, uttalar EU-domstolen att artikel 16.1 i

princip kan utgöra grund för att bevilja ett undantag som bland annat tillåter dödande av individer inom de arter som nämns bilaga 4 a, förutsatt att vissa däri föreskrivna specifika villkor är uppfyllda (punkt 32). Härvid krävs att de mål som eftersträvas med jakten är klart och tydligt underbyggda, att myndigheten kan styrka att undantagen är ägnade att uppnå målen, att det i tillräcklig mån fastställts att målen inte kan uppnås genom en annan lämplig lösning, att det säkerställs att jakten inte försvårar upprätthållandet av GYBS för artens naturliga utbredningsområde med bedömning på både riks- och regionnivå samt att jakten sker under strängt kontrollerade förhållanden, selektivt och i begränsad omfattning avseende ett fastställt antal individer (punkt 80). Bekämpandet av tjuvjakt kan åberopas som en metod som bidrar till att bibehålla eller återställa GYBS hos den berörda arten, och således som ett mål som omfattas av artikel 16.1 e i art- och habitatdirektivet (punkt 43). Det följer av försiktighetsprincipen i artikel 191.2 fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) att om en bedömning av de mest tillförlitliga och tillgängliga vetenskapliga uppgifterna fortfarande ger utrymme för en viss osäkerhet om huruvida ett sådant undantag försvårar upprätthållandet eller återställandet av GYBS hos en utrotningshotad art, får medlemsstaten inte bevilja eller tillämpa undantaget (punkt 66).

Åtgärder som vidtas i enlighet med direktivet ska ta hänsyn till ekonomiska, sociala och kulturella behov och till regionala och lokala särdrag (artikel 2.3 art- och habitatdirektivet). Detta utgör dock inte ett självständigt undantag från skyddssystemet och kan inte åberopas för att undgå skyldigheten att säkerställa att insamling av exemplar av en art i naturen är förenligt med bibehållandet av en GYBS för denna art (C-629/23 *Eesti Suurkisjad*, punkt 70).

Processuella frågor

██████████ ifrågasätter att länsstyrelsen, utifrån begreppet ”de behöriga nationella myndigheterna” i artikel 16.1 e art- och habitatdirektivet, har

behörighet att besluta om licensjakt och framför bl.a. att utan sådan behörighet är beslutet en nullitet. [REDACTED] har begärt att förhandsavgörande ska inhämtas också avseende beslutets innehåll.

[REDACTED] begär att förvaltningsrätten, ifall den överväger att fastställa beslutet, ska inhämta förhandsavgörande i frågan om det är förenligt med art- och habitatdirektivets rekvisit ”begränsad omfattning” att tillåta årligt återkommande beståndsbegränsande jakt av en strikt skyddad art, lodjur, när den nationella tilldelningen uppgår till 11 procent av medlemsstatens totala population och jakten inte är riktad mot identifierade skadeindivider.

Förvaltningsrättens bedömning

Länsstyrelsen har fattat beslutet efter delegation från Naturvårdsverket, beslut NV-03752-24, som i sin tur fattats med stöd av 24 a § jaktförordningen. Att en länsstyrelse då är behörig myndighet att besluta om jakt kan uttolkas ur en stor mängd praxis, bl.a. Högsta förvaltningsdomstolens avgörande HFD 2016 ref. 89. En länsstyrelse är en statlig myndighet som samtidigt kan antas ha bättre förutsättningar än Naturvårdsverket att ta hänsyn till förhållandena i det enskilda länet och samråda med lokala aktörer. På denna punkt saknas skäl att ingripa mot beslutet eller att inhämta förhandsavgörande från EU-domstolen.

I övrigt bedömer förvaltningsrätten att rättsläget enligt EU-rätten, som summeras ovan i de allmänna förutsättningarna och nedan avseende de specifika förutsättningarna för licensjakt, är tillräckligt tydligt och att inhämtande av förhandsavgörande även i denna del är obehövligt. Yrkandena om detta ska därför avslås.

Stammens storlek och sammansättning, GYBS och försiktighetsprincipen

██████████ framför bl.a. följande. Hela Sverige utom Gotland är det naturliga utbredningsområdet för lodjuret. Norrbottens län har inte beviljat någon licensjakt på lodjur för 2026, med motiveringen att lodjursstammen inte återhämtat sig tillräckligt. Senast licensjakt efter lodjur skedde i Norrbottens län var 2018. Att stammen återhämtar sig så långsamt inger betänkligheter över populationens framtida bevarandestatus. Det kan mot denna bakgrund ifrågasättas om lodjuret verkligen har GYBS i hela utbredningsområdet. Länsstyrelsen har bevisbördan för att licensjakten jämte övriga riskfaktorer inte kommer att försvåra upprätthållandet av GYBS. Ett jaktuttag kan få oanade negativa konsekvenser. Att besluta om licensjakt förefaller vara ett uppenbart risktagande och inte förenligt med försiktighetsprincipen i EUF-fördraget. Vidare har beskattningsmodellen utgivits i oktober 2025 medan inventeringarna genomförs under tiden oktober 2024–mars 2025. Detta betyder att underlaget inte innehåller helt aktuella uppgifter. Enligt beskattningsrapporten är det en tidsfördröjning på två år mellan jaktbeslutets dataunderlag och möjligheten att mäta effekten av genomförd jakt. Detta innebär en uppenbar osäkerhet, och jakt borde inte beslutas på ett så bristfälligt underlag. Dessutom ska försiktighetsprincipen alltid beaktas. Den illegala jakten, som antas uppgå till cirka 10 procent av populationen, har överhuvudtaget inte beaktats. Till detta kommer annan oberäknelig mortalitet såsom trafikdödade djur, sjukdomar och andra skador som kan påverka lodjurspopulationen.

██████████ framför bl.a. följande. EU är fört bakom ljuset av Sverige. Då antalet lodjur inte fick understiga det som fanns vid ingående av avtalet, redovisade Sverige endast det antal som inventerats i Mellansverige. Övriga cirka 1 000 lodjur redovisades aldrig till EU. Lodjuren är liksom vargarna isolerade från genetiskt utbyte och riskerar att drabbas av inavelsproblem över tid. Det är viktigt att bibehålla ett högre antal lodjur för att motverka att detta sker.

██████████ framför bl.a. följande. Lodjuret är rödlistat som sårbart eftersom arten löper stor risk att dö ut i vilt tillstånd i ett medellångt tidsperspektiv. Avseende GYBS ska ingå en bedömning av artens långsiktiga livskraft. Enligt ny genetisk forskning från år 2024 är den skandinaviska och den finska lodjurspopulationen genetiskt åtskilda, och utbytet är högst någon enstaka individ per generation. Forskarna konstaterar att detta genflöde är tillräckligt för att undvika fullständig genetisk isolering, men inte för att snabbt eller robust stärka den genetiska variationen i den skandinaviska populationen. Det svenska referensvärdet för lodjur har fastställts utan en redovisad särskild analys av populationens effektiva storlek. Det krävs en försiktighetsbaserad bedömning som även beaktar genetiska marginaler, kumulativa effekter av jakt och annan dödlighet samt osäkerheter i populationens långsiktiga utveckling. Andra orsaker till dödlighet, dvs. illegal jakt, skyddsjakt, trafikskador och liknade faktorer, måste beaktas vid bedömningen av om licensjakten kan utföras utan att försvåra upprätthållande av GYBS. Då beslut om licensjakt i Norrbottens län inte fattats sedan år 2018, är det inte visat att lodjuret har GYBS i hela sitt utbredningsområde. Eftersom det finns risk att lodjurspopulationen i Sverige inte uppnår GYBS, anser Naturskyddsföreningen att försiktighetsprincipen måste väga extra tungt i detta fall.

██████████ framför bl.a. följande. Enbart populationsstorlek är inte tillräckligt för att bedöma GYBS enligt EU-rätten. Beslutet redovisar inte hur licensjakten påverkar lodjurens genetiska variation, reproduktion och populationsstruktur. Enligt försiktighetsprincipen ska åtgärder som riskerar att försämra en arts bevarandestatus inte genomföras utan tydlig evidens. Lodjurens reproduktionstakt är relativt låg. I snitt får en hona två ungar per kull. De flesta honor får bara ungar vartannat år. Honor börjar vanligtvis reproducera sig först vid 2–3 års ålder. Ungefär hälften av alla födda ungar överlever inte till nästa vinter. De vanligaste dödsorsakerna är naturlig svält och konkurrens om föda, sjukdomar och svag kondition, predation av andra rovdjur, att modern dör t.ex. genom jakt, samt mänsklig påverkan av trafik, jakt eller störningar. Det kan noteras att

i Länsstyrelsen i Norrbottens län bedömer lodjursstammen i länet ännu inte har återhämtat sig efter tidigare jakt. Jakt kan leda till färre reproducerande honor, fler unga individer och minskad genetisk stabilitet. Lodjur vandrar inte heller på samma sätt som vargen gör, varför det inte går att räkna med genetiskt tillskott från Finland. Med en så liten population finns en klar risk för inavelsdepression.

Förvaltningsrättens bedömning

Som framgår av 24 a § jaktförordningen måste antalet individer av arten i rovdjursförvaltningsområdet överstiga de fastställda miniminivåerna enligt 5 § förvaltningsförordningen. Vidare har EU-domstolen uttalat att det som huvudregel är nödvändigt att bedöma vilken inverkan ett undantag får på ett lokalt bestånd för att kunna bedöma dess inverkan på bevarandestatusen för hela det aktuella beståndet (*Tapiola* punkt 59). Detta medför dock enligt förvaltningsrättens mening inte att frånvaro av beslutad licensjakt i ett visst län kan tas till intäkt för att GYBS är hotad på nationell nivå.

Dalarnas län ingår i det mellersta rovdjursförvaltningsområdet. Det överklagade beslutet är ett av åtta beslut som avser licensjakt på lodjur 2026 i detta förvaltningsområde. Sammanlagt har 74 lodjur tilldelats genom besluten för mellersta rovdjursförvaltningsområdet, och 153 i hela landet.

Naturvårdsverket har i beslut NV-02105-23, som gäller t.o.m. den 29 april 2029 så länge inte annat beslutas, angett miniminivån för lodjur i mellersta rovdjursförvaltningsområdet till 347 individer, varav 47 i Dalarnas län. För hela Sverige anges miniminivån till 870 lodjursindivider.

Av inventeringsrapporten framgår att vid den senaste säsongen, 2024/25, kvalitetssäkrades 234 familjegrupper i Sverige. En familjegrupp är detsamma som en föryngring, och motsvarar cirka sex individer, med mindre variationer

av omräkningsfaktorn mellan olika delar av landet. I hela Sverige uppskattades antalet lodjur till mellan 1 152 och 1 581, ett spann där mittpunkten är 1 367 individer. Den svenska lodjursstammen kommer uppenbart att ligga högt över den nationella miniminivån även efter årets licensjakt om den genomförs.

Enligt beskattningsrapporten uppskattas lodjursstammen för den pågående säsongen 2025/26 till 481 individer i mellersta rovdjursförvaltningsområdet, och en beskattning på 40 lodjur antas motsvara den potentiella tillväxttakten, vilken – oaktat vad [REDACTED] och [REDACTED] framfört – tar hänsyn till all dödlighet utom legal jakt. En licensjakt på 74 lodjur i mellersta rovdjursförvaltningsområdet kan därmed antas medföra en marginell minskning av antalet lodjur i detta förvaltningsområde, vilket dock ändå kommer att ligga högt över den av Naturvårdsverket fastställda miniminivån. Det finns en tillräcklig marginal för den osäkerhet i beskattningsrapporten som uppenbart föreligger och som särskilt påtalas av [REDACTED]

Också på länsnivå framstår miniminivån som ohotad. I inventeringsrapporten anges att Dalarnas län under senaste säsongen hade 17,5 föryngringar av lodjur, varav 2,5 avser 5 föryngringar som delas med annat län och därför räknas som en halv föryngring vardera i länet.

Förvaltningsrätten finner att länsstyrelsens beslut är lämpligt med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt inte försvårar upprätthållande av GYBS avseende vare sig det lokala eller nationella beståndet. Det har enligt förvaltningsrättens mening inte framkommit tillräckliga belägg för att den svenska lodjursstammen för närvarande är hotad av inavel. Lodjur är inte en utrotningshotad art i Sverige och länsstyrelsen har inte trätt över försiktighetsprincipen. Att Norrbottens län inte ingår i årets licensjakt, leder inte till annan bedömning. Det saknas skäl för ingripande mot beslutet på de rubricerade grunderna.

Licensjaktens syfte

██████████ framför bl.a. följande. Det saknas stöd för beslut om återkommande jakt i populationsbegränsade syfte på en strikt skyddad art i de uttömmande undantagen i artikel 16 art- och habitatdirektivet. Varken av direktivet eller jaktförordningen framgår att undantag kan ges för jakt på en sådan art för att verkställa politiska beslut. Någon redovisning av att licensjakt har en positiv effekt på lodjurspopulationen kan inte utläsas av beslutet.

██████████ framför bl.a. följande. Argumentet att jaktens syfte är att förhindra skada ifrågasätts eftersom endast skadorna är få och bl.a. avser jakthundar. Lodjur attackerar inte jakthundar helt oprovocerade. De försvarar sig mot jagande hundar. Det är inte lodjuren som är problemet utan de jagande hundarna när jakthundar skadas. Det är hunden som söker upp lodjuret och aldrig tvärtom. Har man inte en hund som är ren på den art som ska jagas kanske man inte ska släppa den utan skyddsväst vid jakt.

Naturskyddsföreningen framför bl.a. följande. Det är inte visat att en omfattande jakt av en strikt skyddad art, lodjur, motverkar socioekonomiska konsekvenser på ett sådan sätt att det motiverar jakten. Eftersom licensjakten riskerar att försvåra upprätthållandet av GYBS för lodjuren i Sverige får hänsyn till ekonomiska, sociala och kulturella behov inte beaktas, jfr vargdomen *Eesti Suurkisjad*. Länsstyrelsen har beslutat om licensjakt efter 20 lodjur, men uppger ingen statistik på antalet konkreta skador i länet under 2025. Länsstyrelsen talar om betydande tamdjursförluster men det framgår inte tydligt hur stor del som faktiskt kan kopplas till lodjur, var skadorna är koncentrerade eller varför licensjakt stor del av länet skulle vara nödvändig. Om skadorna är geografiskt avgränsade borde åtgärderna också vara det.

██████████ framför bl.a. följande. Av EU-domstolens praxis framgår att ett undantag med stöd av artikel 16.1 e art- och habitatdirektivet måste ha ett

ändamål som framgår av beslutet. Detta ändamål måste ha stöd i direktivet. Länsstyrelsen har inte påvisat något behov av jakt på lodjur. Lodjur äter företrädesvis rådjur. Det finns inte samma byteskonkurrens med jägare som kan uppstå när det gäller varg, vilken företrädesvis livnär sig på älg. Det finns inget stöd för att tala om en bristande acceptans för lodjur. Lodjur är tvärtom populära. Skadorna på tamdjur i flera fall är så låga att de inte finns.

Förvaltningsrättens bedömning

Varken art- och habitatdirektivet eller svensk lag anger något särskilt syfte som ska vara uppfyllt för att licensjakt ska kunna beslutas. För bedömning om syftet kan nås med annan lämplig lösning, och om undantaget är proportionerligt, måste det ändå finnas ett syfte med licensjakten. Högsta förvaltningsdomstolen har ansett att det ligger inom en överprövande domstols kompetens att pröva om det syfte som beslutsmyndigheten har angett är acceptabelt i sig (HFD 2016 ref. 89). I *Tapiola* understryks att ett tydligt angivet mål måste åberopas till stöd för beviljande av undantag. Det får bara göras i konkreta enskilda fall, för att uppfylla klart definierade krav och motsvara specifika situationer (punkt 41).

Det övergripande och långsiktiga målet för svensk rovdjurspolitik inbegriper att tamdjurshållning inte påtagligt ska försvåras och att socioekonomisk hänsyn ska tas (prop. 2012/13:191 s. 1 och 29). Dock behöver det för licensjakt inte föreligga någon förestående allvarlig skada eller uppfyllas något annat av rekvisiten för skyddsjakt i 23 a § jaktförordningen.

I länsstyrelsens beslut utvecklas licensjaktens syfte att stärka förtroendet för rovdjursförvaltningen och förebygga att minskat förtroende leder till minskad illegal jakt. Jaktområdena är utvalda för att minska skador på tamdjur där det i länet finns hög täthet av både lodjur och tamdjursbesättningar, och därmed förbättra förutsättningarna för samexistens mellan människa och lodjur.

Förvaltningsrätten anser att angivna syften kan godtas, jfr Kamrarrätten i Sundsvalls dom den 31 januari 2022, mål nr 545-21. Syftet att stärka förtroendet för rovdjursförvaltningen och acceptansen för vilda lodjur i länet, vilket är ägnat att minska den sociala acceptansen för illegal jakt, ligger enligt förvaltningsrättens mening i linje med art- och habitatdirektivet, jfr *Tapiola* punkt 43). Vidare nämner beslutet syftet att förebygga påverkan på fåbodbruk och rennäring. Förvaltningsrätten anser att detta ingår i sådana ekonomiska, sociala och kulturella behov och regionala/lokala särdrag som ska tas hänsyn till enligt artikel 2.3 art- och habitatdirektivet (jfr även *Tapiola* punkt 25), och som i detta fall inte ska åsidosättas med stöd av vargdomen *Eesti Suurkisjad* från EU-domstolen eftersom förvaltningsrätten har bedömt att den svenska lodjursstammens bevarandestatus inte är hotad. Avseende renskötsel ska också beaktas samernas ställning som urfolk, jfr Högsta förvaltningsdomstolens avgörande HFD 2018 ref. 7, och att det är dokumenterat att lodjuren kan åsamka rennäringen betydande skada, se prop. 2012/13:191 s. 66.

Förvaltningsrätten bedömer att licensjaktens syften är tydliga och relevanta samt inte motsägs av att, enligt den åberopade attitydundersökningen, en majoritet har en positiv bild av lodjur. Sammantaget saknas det skäl för ingripande mot beslutet på denna grund.

Selektivitet och strängt kontrollerade förhållanden samt villkor

██████████ framför bl.a. följande. Länsstyrelsens villkor innebär att jakten kan komma att fortsätta en timme efter att det totala antalet lodjur, som beslutet omfattar, har skjutits. Dessvärre sker ofta överskjutning för att tiden mellan att jakten ska avbrytas och avlysningen är för lång. En timme är en avsevärt lång tid och risken är uppenbar att överskjutning sker av en strikt skyddad art. Det torde inte heller vara förenligt med kravet på att jakten ska ske under strängt kontrollerade förhållanden.

framför bl.a. följande. Jakten bedrivs under lodjurens parnings-
tid, vilket i sig bryter mot artikel 12 art- och habitatdirektivet. Den frågan be-
rörs inte ens i beslutet. Jakt försämrar populationens långsiktiga livskraft. Hon-
kvoter är inget bra sätt att komma till rätta med problemet eftersom det är svårt
att se könet på ett lodjur vid jakt.

Villkoret om högst två hundar som får ställa eller förfölja ett och samma lodjur är tillåtet enligt 4 kap. 6 § Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2022:4) om förvaltning av stora rovdjur. Villkoret om jakttid följer vad som anges i 5 kap. 4 § samma föreskrifter. Enligt sistnämnda bestämmelse är jakttiderna för

licensjakt på lo i norra rovdjursförvaltningsområde hela perioden från den 1 mars till den 15 april, och i övriga delar av landet hela perioden från den 1 mars till den 31 mars. Det har enligt förvaltningsrättens mening inte framkommit att dessa villkor överträder EU-rätten.

Som [REDACTED] framfört, är huvudregeln enligt 31 § jaktlagen att jakt inte får ske från motordrivna fortskaffningsmedel. Det följer dock av 21 § jaktförordningen att dispens får beslutas bl.a. om detta behövs för att licensjakt på lo ska kunna genomföras. Det krävs enligt paragrafen också att det inte finns någon annan lämplig lösning och att upprätthållandet av GYBS hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde inte försvåras. Undantag beslutas av den myndighet som beslutar om jakten i det enskilda fallet. Länsstyrelsen har i detta fall tillåtit motorfordon enbart för spårsökning/ringning, inte för jakt, och inte på sätt som resulterar i att lodjuret förföljs, genskjuts eller drivs in i ett område som underlättar jakt. Förvaltningsrätten bedömer, särskilt mot bakgrund av lodjurets snabbhet, att sökning med motordrivet fordon behövs för att genomföra licensjakten och att det inte finns någon annan lämplig lösning. Förvaltningsrätten har enligt ovan bedömt att lodjurets GYBS inte är hotad, och villkoret om motordrivet fordon ändrar inte denna bedömning. Villkoret bedöms inte strida mot gällande rätt.

Förvaltningsrätten anser vidare att det av [REDACTED] ifrågasatta villkoret, att jakten inte får bedrivas senare än en timme efter att länsstyrelsen avlyst jakten, måste ses ihop med villkoret att rapportering till länsstyrelsen om fällt eller påskjutet lodjur ska ske snarast och senast en timme efter att lodjuret fällts eller påskjutits. Det framgår också av beslutet att jägarna varje timme måste kontrollera om tilldelning kvarstår. Enligt förvaltningsrättens mening har länsstyrelsen vidtagit tillräckliga åtgärder för att motverka överskjutning till följd av eftersläpande information, en risk som inte helt kan elimineras.

Licensjakten i länet får pågå under en månad, avser högst 20 individer varav högst 8 får vara vuxna honor, och är inte ägnad att minska antalet lodjur till lägsta tillåtna nivå. Annat har inte framkommit än att kravet på strängt kontrollerade förhållanden är uppfyllt. Kravet på selektivitet är också uppfyllt (jfr HFD 2023 not. 39 punkt 30). Skäl saknas för ingripande mot beslutet på någon av dessa grunder.

Annan lämplig lösning

██████████ framför bl.a. följande. Det går att genom förebyggande åtgärder hindra eller i vart fall minimera riskerna för lodjursangrepp på tamdjursbesättningar. En sådan förebyggande åtgärd är att sätta upp rovdjursavvisande stängsel. I en rapport från SLU/Viltskadecenter 2021 från 2021 framkom att ett stängsel bestående av färnät kompletterat med två eltrådar inte passerades av något lodjur.

██████████ framför bl.a. följande. Alla förebyggande lösningar måste uttömmas framför att döda en strikt skyddad art. Det kan t.ex. vara rovdjursavvisande stängsel, att ta in tamdjur på kvällen och anpassa mänsklig verksamhet till förekomst av rovdjur. Att ett lodjur rent fysiskt kan ta sig över ett hinder innebär inte att rovdjursavvisande stängsel saknar effekt eller inte är ett relevant alternativ. Bedömningen måste ta sikte på hur lodjur normalt beter sig gentemot stängsel samt hur dessa är utformade, placerade och underhållna. Det vitsordas att tät rovdjursförekomst kan försvåra fäboddrift och fritt bete, men detta innebär inte att förebyggande åtgärder generellt är omöjliga. Förebyggande åtgärder handlar i många fall om att minska risk i tid och rum, exempelvis genom tillfälliga inhägnader, nattfällor, ökad tillsyn under riskperioder och placering av djur närmare bebyggelse.

Förvaltningsrättens bedömning

Förvaltningsrätten noterar att länsstyrelsen har beskrivit att andra åtgärder vidtas i länet för att förebygga eller mildra skador orsakade av lodjur. Länsstyrelsen nämner stängsling, skrämsel, flytt av tamdjur eller ökad bevakning som metoder för avgränsade situationer. Även samråd, informationsinsatser, ekonomiskt stöd och närvaro av fältpersonal kan bidra till att minska konflikter mellan människor och lodjur. Avseende rovdjursavvisande stängsel anförs dels att lodjur kan klättra och hoppa över dessa, dels att Dalarna har fåbodbruk och rennärning där tamdjuren halvårsvis och stora delar av dygnet betar fritt, vilket ytterligare försvårar förebyggande åtgärder. Skrämsel och stängsling bedöms av länsstyrelsen inte som möjliga att genomföra som alternativ åtgärd till licensjakt.

Det som [REDACTED] har anfört om de rovdjursavvisande stängslens effektivitet, och härvid åberopat en rapport från Viltskadecenter, förtjänar att tas på allvar. Det framgår dock av den åberopade rapporten att försöken gjordes i djurparker, inte i lodjurens långt större naturliga utbredningsområde var de kommer i kontakt med både inhägnade och frigående tamdjur. Härvid måste också beaktas att lodjur, liksom andra kattdjur, har en särskilt utpräglad förmåga att klättra och hoppa. Vidare ska bedömningen av om det finns annan lämplig lösning utgå från de faktiska omständigheterna vid tiden för beslutet, oaktat om det eventuellt varit lämpligt att agera på ett annat sätt i ett tidigare skede (jfr Kammarrätten i Stockholms dom den 14 februari 2014, mål nr 3854–3856-13). Därtill uttalas i HFD 2018 ref. 7 att rennäringens speciella förutsättningar ska beaktas vid en bedömning av vad som utgör andra lämpliga lösningar, och i Kammarrätten i Sundsvalls dom den 5 oktober 2016, mål nr 2103-16, att ett aktivt fåbodbruk förutsätter att djuren ska kunna beta fritt och därmed inte kan skyddas med rovdjursavvisande stängsel.

Förvaltningsrätten bedömer att syftet med licensjakten inte kan uppnås med enbart de andra åtgärder som också vidtas i länet. Också på denna grund saknas det skäl för ingripande mot beslutet.

Proportionalitetsbedömning och slutsats

██████████ framför bl.a. följande. Undantag från ett strikt skydd ska vara precisa och proportionerliga, inte breda och förebyggande i största allmänhet. En central del i prövningen är skadebilden. Bedömningen av behov av licensjakt och proportionalitet måste vila på dokumenterade angrepp av lodjur på tamdjur.

██████████ framför bl.a. följande. Beslutet uppfyller inte det EU-rättsliga kravet på proportionalitet. I beslutet anges inga omständigheter i den andra vågskålen, såsom lodjurens viktiga roll i ekosystemet, att de reglerar rådjursstammen och att många vill uppleva lodjur och motsätter sig jakt. Även lodjur som överlever den stora störningen, med hundträning och jakt med lösspringande jakthundar, kan påverkas negativt i sin fortplantning.

Förvaltningsrättens bedömning

Det överklagade beslutet innebär licensjakt på 20 lodjur, vilket är ett högt antal. Det sker emellertid i ett län med riklig utbredning av föryngringar av lodjur, och licensjaktens skador på stammens reproduktion i länet mildras genom den beslutade honkvoten. Mot bakgrund av detta, och med avvägning mot de särskilda intressen som finns att skydda i Dalarnas län, bedömer förvaltningsrätten att beslutet är proportionerligt utifrån de behov som motiverar undantag från strikt skydd.

Sammanfattningsvis anser förvaltningsrätten att länsstyrelsen har visat att samtliga krav för licensjakt är uppfyllda. Överklagandena ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (FR-03).

Målet har avgjorts av rådmannen [REDACTED]

I avgörandet har även nämndemännen [REDACTED] och [REDACTED] deltagit.

[REDACTED] har föredragit målet.

Kungörelsedelgivning

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LULEÅ

INKOM: 2026-02-16
MÅLNR: 271-26
ÅYRIL: 4

Beslut om licensjakt efter lodjur i Dalarnas län 2026

Beslut

Länsstyrelsen beslutar, med stöd av 23 d § jaktförordningen (1987:905), om licensjakt efter högst 20 lodjur i Dalarnas län enligt nedan angivna förutsättningar och villkor. Av dessa får högst 8 vara vuxna honor (över 14 kg i levandevikt).

Vidare medges undantag från förbudet mot jakt från motordrivna fordon enligt 21 § jaktförordningen (1987:905) samt att beslutet gäller även om det överklagas (59 § jaktförordningen).

Beslut delges genom kungörelse enligt 49 § delgivningslagen (2010:1932).

Villkor

Jakttid

Jakten får bedrivas 1-31 mars 2026, eller tills Länsstyrelsen avlyser jakten (5 kap. 4 § NFS 2022:4). Tillåten jakttid är från en timme före soluppgång till en timme efter solnedgång. Under timmen efter solnedgång får endast vakt- eller smygjakt bedrivas (9 § andra stycket p. 3 jaktförordningen).

Omfattning

Högst 20 lodjur får fällas, varav högst 8 vuxna honor. Kvoter framgår av tabell 1. Ungdjur bör om möjligt fällas före föräldradjur.

Område	Tilldelning	Honkvot
Södra och mitt	19	
Varav i mitt högst	5	
Norr	1	
Hela länet	20	8

Tabell 1. Högst beslutade antal lodjur som får fällas i respektive delområde under licensjakten efter lodjur i Dalarnas län 2026.

Vilka som får utföra jakten

Jakten får bedrivas av den som har jakträtt i beslutade delområden. Det är jägarens eget ansvar att kontrollera detta. Alla som vill delta måste anmäla sig till Naturvårdsverkets Jägarregister (49 § jaktförordningen).

Lodjur som fälls enligt andra beslut

Lodjur som fälls enligt andra beslut eller som förolyckas under licensjakten avräknas inte från tilldelningen och tillfaller staten (33 § jaktförordningen).

Jaktmedel

Hundandvändning

Max två hundar får samtidigt ställa eller förfölja ett och samma lodjur. Hundar får inte bytas under jakt på ett och samma djur under en och samma dag (4 kap. 6 § p 1 och 3 NFS 2022:4). Vilt får inte utsättas för onödigt lidande (27 § jaktlagen 1987:259), och hundar får inte överansträngas (2 kap. 9 § djurskyddslagen 2018:1192).

Spårsökning

Ringning innebär att man avspårar ett område för att se om vilt finns där. Följande regler gäller:

1. Ringning får endast användas för att hitta spår och var djuret befinner sig. Utan att starta jakt, driva lodjuret, påverka dess rörelser eller hindra flykt.
2. Fordon får inte användas på ett sätt som resulterar i att lodjuret förföljs, genskjuts eller drivs in i ett område som underlättar jakt.
3. Vid ringning med fordon får det endast köras på markerade vägar och skoterleder enligt Lantmäteriets karta (1:50 000).
4. Motorfordon får inte användas för jakt. De får bara användas för att upptäcka och observera spår.

Vapen

Naturvårdsverkets föreskrifter om vilka kulgevär som är godkända för jakt finns i 2 kap. NFS 2023:8. Det är inte tillåtet att fånga lodjur med fällor.

Jaktledarens ansvar

Jakt får endast bedrivas med en ansvarig jaktledare utsedd vid varje jakttillfälle. Vid ensamjakt är den ensamme jägaren jaktledare.

Jaktledaren ansvarar för att villkoren för jakten efterlevs och att samtliga deltagare är informerade om villkoren i detta beslut.

Jaktledaren ska inför varje jakttillfälle säkerställa att en hund som är särskilt tränad för att spåra skadat vilt finns tillgänglig på skottplatsen inom högst två timmar från påskjutningen (17 § andra stycket jaktförordningen).

Information om aktuell tilldelning samt anmälan om fällt eller påskjutet lodjur

För information om återstående tilldelning samt anmälan om fällt eller påskjutet lodjur, ring: 010-225 04 70.

Den som fällt eller påskjutit ett lodjur måste anmäla det till länsstyrelsen utan dröjsmål och senast inom en timme.

Den som jagar lodjur ska informera sig minst en gång i timmen om återstående tilldelning. Den som av oaktsamhet inte hållit sig informerad kan dömas för jaktbrott eller grovt jaktbrott (43 och 44 §§ jaktlagen).

Påskjutning definieras som "När skott har avlossats mot en björn, varg, järv eller lo med avsikt att fälla denna och det inte kan uteslutas att djuret är träffat" (4 § NFS 2022:4).

Vid anmälan om fällt eller påskjutet lodjur ska följande anges:

- Namn och telefonnummer till skytten och jaktledaren.
- tidpunkt då lodjuret fällts eller påskjutits,
- Var lodjuret fällts eller påskjutits (jaktområde och koordinater).

Vid anmälan om fällt lodjur informerar Länsstyrelsen om hur lodjuret ska hanteras. Besiktningspersonal från Länsstyrelsen kontakter skytten för att avtala tid och plats för besiktning.

Avlysning

Länsstyrelsen avlyser jakten när det totala antalet lodjur fällts eller påskjutits eller om jakttiden har löpt ut. Avlysningen meddelas via telefonsvarare.

Licensjakt får inte bedrivas senare än en timme efter att jakten avlysts, eller efter den tidigare tidpunkt jägaren blivit informerad om avlysningen (6 kap. 4 § p 3 NFS 2022:4).

Avräkning

Fällt eller påskjutet djur avräknas licenstilldelningen i det län där det först påsköts (6 kap. 4 § NFS 2022:4). Påskjutet lodjur ska avräknas om det inte vid fältkontroll kan fastställas att lodjuret är oskadat. Vid överskjutning avräknas lodjuret från delområde med kvarstående tilldelning.

Platsundersökning och eftersök av påskjutet lodjur

Jägaren ska snarast vidta de åtgärder som behövs för att vilt som skadats vid jakt ska kunna spåras upp och avlivas (28 § jaktlagen).

Den som påskjutit ett lodjur ansvarar för att skottplatsundersökning genomförts för att avgöra om djuret är skadat. Spår på skott- och fallplats får inte förstöras och ska visas för länsstyrelsen på begäran. Eftersök ska göras om djuret inte kan konstateras oskadat, tills dess att: djuret påträffats dött, djuret påträffats skadat och avlivats eller det konstateras att djuret inte kan anträffas. Det är inte tillåtet att göra undantag från reglerna i beslutet för eftersök innan det har konstaterats att djuret är skadat.

Länsstyrelsen beslutar om det påskjutna lodjuret ska avräknas från tilldelningen eller inte.

Besiktning av fällt lodjur

Länsstyrelsens besiktningspersonal ska besiktiga samtliga fällda lodjur och dokumentera platsundersökning och eftersök vid påskjutning. Länsstyrelsen meddelar plats för besiktningen.

Skytten måste inom ett dygn visa hela fällda djuret för länsstyrelsens besiktningspersonal. Skytten ska kunna redogöra för jakten och visa skott- och fallplats på begäran. Skytten och jaktledaren måste visa statligt jaktkort, ID och vapenlicens. Om detta inte sker tillfaller djuret staten, och om lodjuret inte återfinns förverkas dess värde.

Hantering av skinn samt kraniet från fällt lodjur

Skinnet från ett fällt lodjur tillfaller jakträttshavaren under förutsättning att:

- Den flådda kroppen med huvud skickas till Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) via besiktningspersonen.
- Besiktningspersonen tar ett hudprov (ca 1×3 cm) och märker det med Rovbasenummer.
- Skabbangripet skinn skickas in tillsammans med kroppen och en kopia av blankett L2.
- Jakten har skett enligt lag och Länsstyrelsens beslut.

Skytten kan ansöka om att få tillbaka kraniet efter SVA:s åldersbestämning, mot en avgift. Lodjur som fälls i strid med reglerna tillfaller staten enligt 33 § jaktförordningen. Instruktioner för flåning finns hos SVA¹.

Märkning av delar av fällt lodjur

Länsstyrelsen märker skinnet direkt vid besiktningen, och kraniet ska märkas med mikrochip inom sex månader. Den som får det fällda lodjuret ansvarar för att märkningen görs. Om lodjuret eller delar av det inte märks enligt reglerna tillfaller det staten.

Försäljning av delar av lodjur

Lodjur (*Lynx lynx*) är en skyddad art i Sverige, vilket innebär att det finns särskilda regler för handel med produkter från lodjur. För att få sälja produkter från ett lodjur som är fälld i Sverige krävs ett CITES-intyg. Mer information finns på Jordbruksverkets hemsida.

Bakgrund

Referensvärdet för lodjur i Sverige är 870 individer vilket innebär att detta antal behövs för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus. Naturvårdsverket fastställde år 2024 regionala och länsvisa miniminivåer för lodjur². Dalarna hör till mellersta rovdjursförvaltningsområdet med en miniminivå på 347 individer lodjur. Minst 47 av dessa ska finnas i Dalarnas län.

Länsstyrelserna i mellersta rovdjursförvaltningsområdet har samverkat om förutsättningar och mål med licensjakten, utformning av licensbesluten och hur licensjakten praktiskt ska genomföras.

¹ SVA 2024. [Instruktion om att hantera ett fällt lodjur](#).

² Fastställande av miniminivåer för lo gällande rovdjursförvaltningsområde och län (NV-02105-23).

Lodjurspopulationen i Sverige

Inventeringssäsongen 2024/25 uppskattades lodjursstammen till cirka 1 367 individer i Sverige³. Lodjursstammen bedöms därmed ha gynnsam bevarandestatus i Sverige.

Lodjurspopulationen i mellersta rovdjursförvaltningsområdet

Lodjursstammen i mellersta rovdjursförvaltningsområdet uppskattas till cirka 564 individer efter inventeringen vintern 2024/25. Enligt beskattningsmodellen är antal lodjur efter jakten vintern 2025 beräknat till cirka 481 individer med ett 95% konfidensintervall på 382–601⁴.

Populationens storlek varierar mellan åren, delvis på grund av naturlig variation i reproduktionen och svårigheter att inventera vid brist på spårsnö. Tätheten av bytesdjuret rådjur påverkar också lodjurens populationsutveckling.

Lodjurspopulationen i Dalarnas län

Med en omräkningsfaktor på 6,24 lodjur per familjegrupp för Dalarnas län⁵ uppskattas lodjursstammen i Dalarnas län till cirka 109 individer.

Länsstyrelsens bedömning

Syfte med licensjakten

Syftet är att uppnå de långsiktiga förvaltningsmålen i Dalarnas regionala förvaltningsplan för stora rovdjur⁶. Länet berörs av samtliga stora rovdjur och strävar efter att bevara dessa, samtidigt som hänsyn tas till tamdjur, fäbodbruk och rennäring.

Utöver direkta kostnader vid rovdjursangrepp finns också samhälleliga konsekvenser, som oro för angrepp på människor och tamdjur⁷. Fäbodbruket i länet bidrar till samhällsekonomiska värden

³ Inventeringsrapport lodjur 2025. Rovdata (NINA) og SLU Viltskadecenter. 2025

⁴ Beskattningsmodell för lodjur Prognoser för den svenska lodjurspopulationen 2027 vid olika beskattningsnivåer under 2026. Viltskadecenter, Sveriges Lantbruksuniversitet.

⁵ Naturvårdsverkets vägledning om översyn av miniminivåer för björn, varg, järv och lodjur 2023.

⁶ Rapporter från Länsstyrelsen i Dalarnas län (Dnr 218-2464-2019), ISSN: 1654-7691. Rapportnummer 2020:10. Förvaltningsplan för stora rovdjur i Dalarna 2020.

⁷ Elofsson et al. 2015. Påverkan från rovdjursangrepp på landsbygdsföretagens ekonomi. Rapport 167. Sveriges lantbruksuniversitet.

så som biologisk mångfald och öppna landskap. Ett minskat antal fäbodrar innebär en samhällelig kostnad av förlorade kulturvärden⁸.

Förvaltningen av lodjur syftar även till att stärka förtroendet för rovdjursförvaltningen. Förtroendet stärks då förvaltningen är tydlig, förutsägbar, legitim, transparent och såväl regionalt som nationellt anpassad. Minskat förtroende kan leda till minskad acceptans och illegal jakt^{9 10 11 12}, vilket i vissa fall haft negativ påverkan på rovdjurspopulationer¹³.

Länsstyrelsen arbetar aktivt för att öka acceptansen, bland annat genom att förebygga skador. Licensjakten bidrar till att minska tätheten och Viltförvaltningsdelegationens beslutade förvaltningsmål⁶. Enligt propositionen "En ny rovdjursförvaltning" är jakt ett verktyg för att minska konflikter mellan människor och rovdjur¹⁴. Den nationella förvaltningsplanen för lodjur betonar att ett stärkt förtroende är avgörande för en hållbar förvaltning¹⁵.

Annan lämplig lösning

Vid beslut om licensjakt ska alternativa lösningar alltid övervägas¹⁴. När enstaka lodjur orsakar skador används ibland skyddsjakt, stängsling, skrämsel, flytt av tamdjur eller ökad bevakning¹⁶. Dessa metoder kan vara effektiva i avgränsade situationer. Även samråd, informationsinsatser, ekonomiskt stöd och närvaro av fältpersonal kan bidra till att minska konflikter mellan människor och lodjur. När problemet är konkret och väl avgränsat i tid och rum kan alternativa metoder till jakt vara mer lämpligt.

Samtidigt har alternativa metoder begränsningar. Lodjur kan klättra och hoppa över höga stängsel, vilket gör traditionella rovdjursavvisande stängsel mindre effektiva¹⁶. Dalarna har fäbodbruk

⁸ Eriksson C (2013) Fäboden som politiskt rum – Att vara fäbodbrukare i den gemensamma jordbrukspolitiken. Doktorsavhandling, Institutionen för Stad och Land, Sveriges Lantbruksuniversitet, Uppsala.

⁹ Von Essen, E. 2016. In the Gap between Legality and Legitimacy; Illegal Hunting in Sweden as a Crime of Dissent. Doctoral Thesis, Swedish University of Agricultural Sciences, Sweden.

¹⁰ Pohja-Mykrä, M. 2016. Felony or act of justice? Illegal killing of large carnivores as defiance of authorities. Journal of Rural Studies. 44, 46–54.

¹¹ Peterson et al. 2018. Shoot, shovel, and sanction yourself: self-policing as a response to wolf poaching among Swedish hunters.

¹² Forsberg, J. & Korsell, L. (2005) Illegal jakt på rovdjur: en förstudie. pp. 58. Brå - centrum för kunskap om brott och åtgärder mot brott, Stockholm, Sweden.

¹³ Liberg, O., Chapron, G., Wabakken, P., Pedersen, H.C., Hobbs, N.T. & Sand, H. (2012) Shoot, shovel and shut up: cryptic poaching slows restoration of a large carnivore in Europe. Proceedings of the Royal Society of London B, 279, 910–915.

¹⁴ Miljödepartementet 2009, "En ny rovdjursförvaltning" (prop. 2008/09:210, s. 52).

¹⁵ Naturvårdsverket 2016. Nationell förvaltningsplan lodjur förvaltningsperioden 2014– 2019.

¹⁶ Åtgärder för att förebygga angrepp på tamdjur av stora rovdjur, Sveriges lantbruksuniversitet 2015.

och rennärning där tamdjuren halvårsvis och stora delar av dygnet betar fritt vilket ytterligare försvårar förebyggande åtgärder. Skrämsel och stängsling bedöms därför inte möjliga att genomföra som alternativ åtgärd till licensjakt.

Länsstyrelsen bedömer att kraven i art- och habitatdirektivet har uppnåtts och att licensjakt är den enda lämpliga lösningen för att begränsa de skador som orsakas av lodjur, stärka lokalbefolkningens delaktighet i rovdjursförvaltningen, bevara fåbodar samt bibehålla lodjursstammen på en nivå som motsvarar målsättningarna för arten i länet.

Lämpligt jaktuttag

Beräkningen av lämpligt jaktuttag för lodjur baseras på beskattningsmodell för lodjur⁴ från Viltskadecenter, Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU).

Rovdjursstammarna ska förvaltas så att jakten kan ske utan att underskrida den nedre gränsen för förvaltningsmålen. Utifrån inventeringar och modellberäkningar bedöms ett jaktuttag under de kommande åren vara hållbart utan att populationen faller under målintervallet.

Länsstyrelserna som avser bedriva licensjakt efter lodjur har samverkat i framtagandet av årets licensjaksbeslut för en helhetssyn på möjligt jaktuttag. Syftet är att inte överskrida referensnivån för mellersta rovdjursförvaltningsområdet och inte understiga det nationella referensvärdet.

Licensjaktens omfattning i mellersta förvaltningsområdet

Länsstyrelserna i mellersta rovdjursförvaltningsområdet har gjort en samlad bedömning av möjligheterna till selektiv jakt. Bedömningen bygger på en beskattningsmodell⁴, senaste fastställda inventeringsresultat³, beslutade regionala miniminivåer², regionala förvaltningsmål⁶, nationell förvaltningsplan och målsättningarna i den svenska rovdjurspolitiken.

Beskattningsmodellen har beräknat hur licensjakt under 2026 kan påverka lodjurspopulationen vid olika beskattningsnivåer⁴. Lodjurspopulationens tillväxt i förvaltningsområdet beror på tätheten av rådjur och lodjur samt av biogeografisk region. Mellersta rovdjursförvaltningsområdet är därför indelat i sex biogeografiska regioner utifrån landskapets produktionsförmåga.

Enligt beskattningsmodellen skulle jakt på maximalt 74 lodjur i mellersta rovdjursförvaltningsområdet innebära att populationen nästa inventeringssäsong sannolikt ligger runt 440 (329–580) lodjur. Detta är över miniminivån på 347 lodjur, och lodjursstammens gynnsamma bevarandestatus påverkas inte negativt. Risken att populationen sjunker under miniminivån bedöms vara cirka 5%. Länsstyrelserna bedömer också att det finns utrymme för skyddsjakt under 2026 om det skulle behövas.

Lämpligt jaktuttag i Dalarnas län

Varje län måste, utöver det totala jaktuttaget i mellersta rovdjursförvaltningsområdet, ta hänsyn till lokala förutsättningar, populationens hållbara utveckling och länets förvaltningsmål⁶. I Dalarnas län är licensjakt efter lodjur möjligt när förvaltningsmålet för populationsstorlek är uppfyllt (cirka 47–69 individer¹⁷). Enligt den senaste inventeringen är Dalarnas lodjursstam omkring 109 individer, som ligger över länets förvaltningsmål.

Jakten ska minska skador på tamdjur och socioekonomiska konsekvenser, samtidigt som en försiktighet tillämpas eftersom de har en låg tillväxttakt. Länsstyrelsen bedömer att 20 individer med honkvot av 8 individer bidrar till att uppnå målen utan att försvåra lodjurens bevarandestatus. Det jaktliga uttaget för licensjakten i Dalarna bör resultera i att stammen minskar för att nå förvaltningsmålen för länet. Honkvoten ska begränsa risken för att för många vuxna honor fälls och påverkar lodjursstammen mer än beräknat. Ett för högt uttag av honor kan påverka prognosen för populationen 2026 i större utsträckning än uttag av hanar och unga djur.

Bedömningen tar hänsyn till att risken för att underskatta lodjursstammen är större än risken för överskattning. Kunskapen om lodjur i länet är god, och antalet föryngringar kan i princip inte överskattas med nuvarande inventeringsmetod.

Val av jaktområden

Lodjur kan orsaka skador på tamdjur, renar och djur i fäbodbruk samt påverka jakt på främst rådjur. Risken för olägenheter ökar i områden med hög täthet av både lodjur och tamdjursbesättningar. En minskning av lodjursförekomsten i dessa områden förväntas förbättra förutsättningarna för samexistens mellan människa och

¹⁷ När förvaltningsplanen antogs formulerades målet i antal familjegrupper; 7,5–11 familjegrupper till ca 47–69 individer.

lodjur. Länsstyrelsen har, utifrån en samlad bedömning av ovanstående faktorer fastställt aktuella jaktområden.

Strängt kontrollerade förhållanden

Den som deltar i licensjakten ska anmäla sig till Naturvårdsverkets Jägarregister. Fällt eller påskjutet djur ska rapporteras inom en timme, och jägarna ska varje timme kontrollera om tilldelning kvarstår i jaktområdet. Detta minimerar risken för överskjutning. Besiktningspersonal kontrollerar fällda djur och vid behov skottplats för att säkerställa att jakten sker enligt gällande regler. Det fällda djuret och den flådda kroppen skickas till SVA för analys av DNA, kön, ålder och hälsostatus.

Beslutet bygger på kvalitetssäkrade inventeringsdata, särskilt när det gäller reproducerande honor som är viktiga för stammens långsiktiga överlevnad. Resultatet följs noggrant upp inför kommande beslut för att ytterligare stärka kunskapsunderlaget. Jakten bedrivs i hela länet men begränsas i områden med lägre lodjurstäthet.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att licensjakten uppfyller kraven på strängt kontrollerade förhållanden och på selektiv jakt.

Uppföljning av licensjaktens genomförande och resultat

För att uppnå förvaltningsmålen och säkerställa att lodjuren behåller gynnsam bevarandestatus krävs kunskap om populationens storlek, dödlighet och reproduktion. Licensjakten utvärderas varje år och justeras vid behov utifrån ny information. Detta är en central del av adaptiv viltförvaltning. Uppföljning sker genom årliga inventeringar enligt Naturvårdsverkets föreskrifter.

Eftersom licens- och skyddsjakter huvudsakligen främst efter inventeringsperioden kan effekterna av besluten först utvärderas vid nästa vinters inventering. Det innebär en tidsfördröjning på cirka två år mellan beslutsunderlaget och möjligheten att mäta resultatet av jakten. Forskning om lodjurets ekologi och överlevnad bedrivs inom det skandinaviska lodjursprojektet Scandlynx. Erfarenheter från jakten kommer även att analyseras och delas inom det mellersta rovdjursförvaltningsområdet.

Konsultation med Samiska folket

Inför beslutet har Sametinget, Sveriges samiska riksförbund (SSR) och länets samebyar tillfrågats om de önskar konsultation. Idre sameby har begärt konsultation och har inkommit med ett yttrande där samebyn framhåller att jakt på lodjur bör ske inom hela renskötselområdet. Samebyn anser att jakten inte enbart bör koncentreras till områden med hög lodjurstäthet, utan även omfatta renskötselområdet i stort. Bakgrunden till detta anges som betydande förluster orsakade av rovdjur inom samebyn, vilka medför såväl ekonomiska konsekvenser som påtaglig fysisk och psykisk belastning för renskötarna. Sametinget och SSR har avstått från konsultation.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Svensk lagstiftning

Enligt 3 § första stycket jaktlagen är lodjur och annat vilt fredade och får endast jagas om det följer av jaktlagen eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Enligt 24 a § andra stycket jaktförordningen kan Naturvårdsverket delegera beslut om licensjakt på lodjur till länsstyrelser inom rovdjursförvaltningsområden där beståndet överstiger fastställda miniminivåer. Naturvårdsverket har delegerat denna beslutanderätt till samtliga länsstyrelser utom Gotlands län för perioden 20 juni 2024 till 15 april 2026¹⁸.

Enligt 23 c § jaktförordningen kan licensjakt på björn, varg, järv och lodjur tillåtas endast om det inte finns någon annan lämplig lösning, jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus och sker selektivt samt under strängt kontrollerade former. Naturvårdsverket kan enligt 23 d § fatta beslut om sådan licensjakt och förena beslutet med villkor som är ändamålsenliga med hänsyn till de olägenheter som förekomsten av täta rovdjurspopulationer orsakar.

EU-bestämmelser

Jaktförordningens bestämmelser ska tolkas i linje med Rådets direktiv 92/43/EEG (art- och habitatdirektivet). Enligt artikel 12.1 a) ska medlemsstaterna införa strikt skydd för arter listade i bilaga 4a,

¹⁸ Naturvårdsverkets beslut om att överlämna möjligheten att fatta beslut om licensjakt efter lodjur till länsstyrelserna, NV-03752-24.

där lodjur ingår, med förbud mot avsiktlig fångst eller dödande av arten i naturen. Artikel 16.1 e) ger dock möjlighet till undantag från skyddet om jakten sker selektivt, under strikt kontroll och i begränsad omfattning, samt inte äventyrar en gynnsam bevarandestatus. Undantaget får endast göras om det inte finns någon annan lämplig lösning.

Rättspraxis

Högsta förvaltningsdomstolen (HFD 2016 ref 89) har fastställt att licensjakt på varg kan tillåtas enligt undantagsregeln i art- och habitatdirektivet om följande fem kriterier är uppfyllda:

1. Jakten får inte försvåra upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus.
2. Jakten ska vara lämplig med hänsyn till stamstorlek och sammansättning (begränsad omfattning).
3. Jakten ska ske under strängt kontrollerade förhållanden.
4. Jakten ska vara selektiv.
5. Jakten ska vara nödvändig och det får inte finnas någon annan lämplig lösning.

Kammarrätten i Sundsvall har i dom (mål nr 545–21) bekräftat att syftet med licensjakt kan godtas och att jakten förväntas uppnå detta. Domstolen fann att beslutet om licensjakt inte strider mot art- och habitatdirektivet eller EU-domstolens praxis, och att jakten är selektiv och sker under strängt kontrollerade former. Ingen annan lämplig lösning än licensjakt har presenterats för att nå det angivna syftet.

EU-domstolen har i ett förhandsavgörande¹⁹ klargjort att det är möjligt att under strängt kontrollerade och selektiva former tillåta insamling och förvaring av exemplar från arter listade i bilaga IV, förutsatt att det finns vetenskapliga belägg för att jakten kan uppnå sitt syfte. Förhandsavgörandet tydliggör även att undantag enligt artikel 16.1 e i art- och habitatdirektivet är begränsade och att försiktighetsprincipen ska gälla vid uttag ur populationen. Uttaget måste hållas på en nivå som inte medför betydande negativ påverkan på beståndets struktur, även om det inte försvårar en gynnsam bevarandestatus.

Naturvårdsverket framhåller i sin vägledning¹⁸ inför länsstyrelsernas licensjaksbeslut att syftet med licensjakten tydligt ska beskrivas och

¹⁹ Mål C-674/17 (Högsta Förvaltningsdomstolen (Finland) den 10 oktober 2019).

grundas på rigorösa vetenskapliga underlag. EU-domstolens beslut fungerar som vägledning för myndigheter som fattar beslut om licensjakt på alla stora rovdjur, inklusive lodjur.

Ni kan överklaga beslutet

Se information nedan hur ni kan överklaga beslutet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av enhetschef Anna Wikström med vilthandläggare Lina Leksell som föredragande. I den slutliga handläggningen har också jurist Sarah Bauer medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Bilagor

1. Överklagande förvaltningsrätten
2. Karta över jaktområden
3. Information om försäljning av loskinn

Ni kan överklaga beslutet hos förvaltningsrätten

Om ni inte är nöjda med Länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos förvaltningsrätten.

Så här överklagar ni beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Dalarnas län antingen via e-post; dalarna@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Dalarnas län, 791 84 Falun.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det förvaltningsrätten som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ert överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur ni vill att beslutet ska ändras.
- Varför ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Skriv också följande uppgifter, om ni inte tidigare lämnat dem:

- Person- eller organisationsnummer.
- Telefonnummer där ni kan nå dagtid (med undantag för nummer som avser ett hemligt mobilabonnemang som behöver uppges endast om rätten begär det).
- E-postadress.
- Annat som har betydelse för att domstolen ska kunna nå er.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer ert överklagande bifogar ni kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 25 MB via e-post.

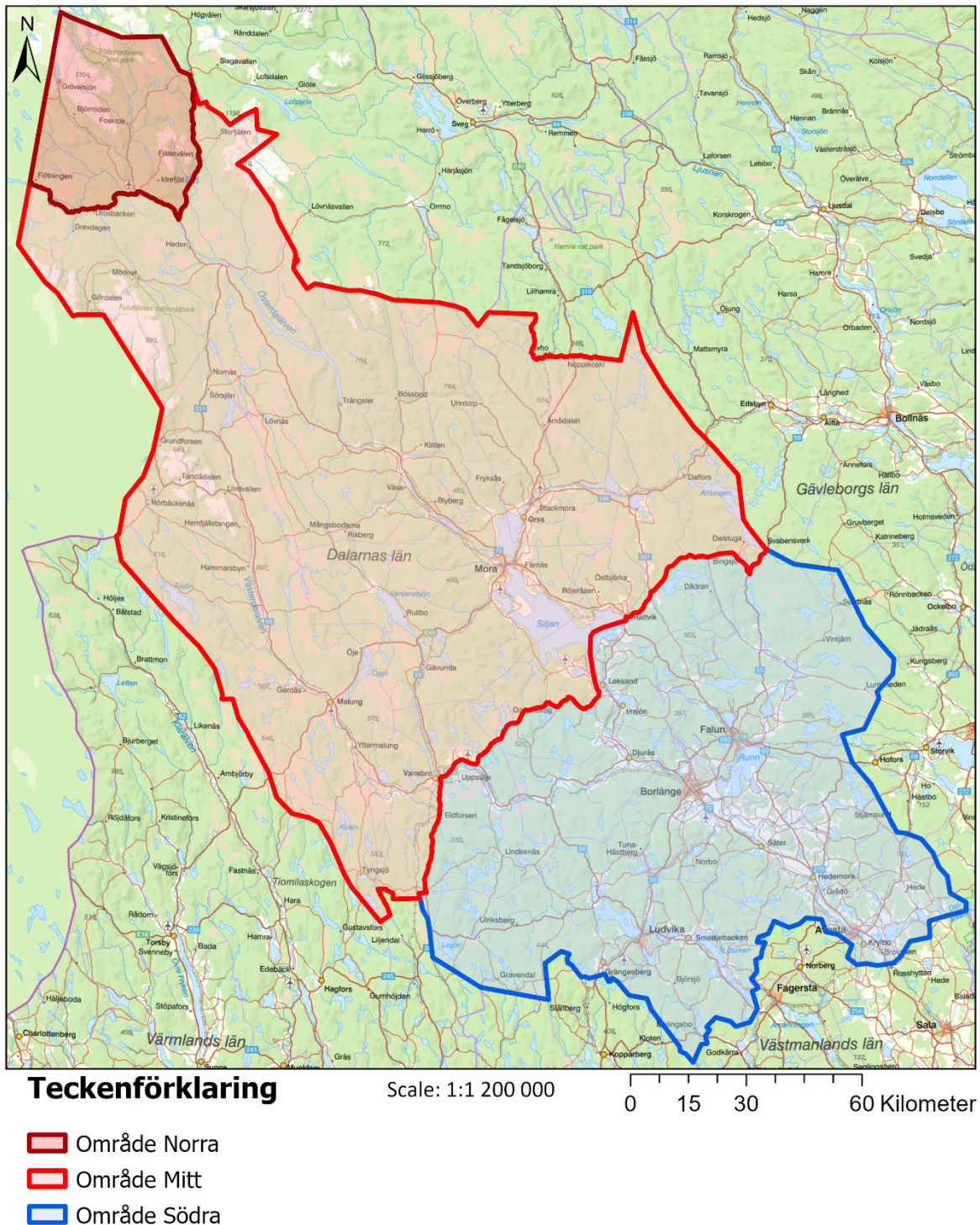
Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet uppge sitt namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta Länsstyrelsen via e-post, dalarna@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-225 00 00. Ange diarienummer 8811-2025.

Bilaga 2. Karta över jaktområden

Figur 1. Gränsen mellan jaktområdena Mitt och Södra följer länsgränsen längs Svartälven upp till kommungränsen ut till väg 26, därefter vägen upp till Vansbro. Från Vansbro längs E16 fram till väg 570 mot Leksand och vidare mot Leksand fram till korsningen med väg 938 mot Siljansnäs. Sedan följer gränsen skiftesgränserna mitt i Siljan fram till Enån i Rättvik. Från Rättvik längs väg 301 fram till Ingels och vidare längs väg 889 till Lamborn och slutligen Rv50 ut till länsgränsen vid Svabensverk. Jaktområdena Norra och Mitt avgränsas av väg 70 och 311 enligt karta.

Bilaga 3. Försäljning av loskinn

Kommersiella aktiviteter som annonsering, köp, byte, försäljning av lodjursskinn eller andra delar av lodjur samt kommersiell förevisning av lodjur är förbjudna enligt artikel 8.1 i rådets förordning (EG) 338/97 av den 9 december 1996 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem. För lodjur skjutna i enlighet med detta beslut kan Jordbruksverket meddela undantag från förbudet genom ett CITES-intyg. CITES-intyget gäller för handel inom EU. För export av lodjur eller produkter av lodjur till länder utanför EU krävs ett särskilt exporttillstånd från Jordbruksverket. Ytterligare information finns på Jordbruksverkets hemsida (www.jordbruksverket.se).

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.

5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättslämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.